

Stručná historie výuky zeměměřictví na české technice v Brně

Josef Weigel, Alena Berková

Ústav geodézie , Fakulta stavební
Vysoké učení technické v Brně

Studium zeměměřictví na brněnské technice

1849 – Technické učiliště v Brně

1876 – Vysoká škola technická (německá technika)

1899 – založena **c. k. česká vysoká škola technická v Brně** – (česká technika)
první obor Stavební inženýrství

1900 – otevřen **kurz vzdělávání zeměměřičů** (geometrů)
a obor strojního inženýrství

1911 – otevřeny nové budovy na Veverí ulici

1918 – 1938 Česká vysoká škola technická v Brně

1937 – Vysoká škola technická Dra. Edvarda Beneše v Brně

1939 – 1945 české vysoké školy uzavřeny

1945 – 1951 Česká vysoká škola technická Dra. Edvarda Beneše v Brně

1951 – škola zrušena a zřízena Vojenská technická akademie

(Geodézie a kartografie na civilu zrušena a pokračovala jen na VTA)

1951 – 1956 pokračovala Vysoká škola stavitelství v Brně

1956 – založeno Vysoké učení technické v Brně

1969 – **obnoven obor Geodézie a kartografie (loni 50. let od obnovení studia)**

1992 – návrat do původních budov na Veverí ulici

Změny v názvu školy

- c. k. česká vysoká škola technická v Brně (9/1899–3/1911)
- c. k. česká vysoká škola technická Františka Josefa v Brně (3/1911–1919)
- Česká vysoká škola technická v Brně (1919–3/1937)
- Vysoká škola technická Dra Edvarda Beneše v Brně (3/1937–11/1938)
- Česká vysoká škola technická v Brně (11/1938–11/1939)
- od 17. listopadu 1939 do května 1945 byly české vysoké školy uzavřeny
- Vysoká škola technická Dra Edvarda Beneše v Brně (5/1945–10/1951)
- Vysoká škola stavitelství v Brně (10/1951–9/1956)
- **Vysoké učení technické v Brně** (9/1956–dosud)
(Brno University of Technology)

Technické učiliště v Brně – založeno 1849

19. století – rozvoj přírodních a technických věd, těžba surovin, parní stroje, průmyslová revoluce, Brno – textilní velmoc, rozvoj technického školství v Evropě (Francie, Anglie) ale i v Rakousku (Praha, Příbram, Terst, Banská Štiavnica, Vídeň, Graz, Lvov, Krakow, Olomouc)
- 1817 v Brně **Františkovo muzeum** (Moravsko-slezská společnost pro podporování orby, přírodovědy a země) hrabě Hugo Salm Reifferscheid, hrabě A. Mitrovský, hrabě J. Aurberg...
- 1849 v listopadu 1847 císař Ferdinand I. schválil zřízení technického učiliště v Brně. Moravský zemský sněm schválil ultrakvistický charakter (český a německý vyučovací jazyk). Císař František Josef I. rozhodl o zřízení technického učiliště 13. září 1849 podle návrhu prof. F. Schindlera (Graz, Lvov).

Císař jmenoval v prosinci 1849 **prvních 5 profesorů** (celkem bylo vypsáno 12 míst na obsazení stolic s požadavkem znalosti češtiny).

Karel Kořistka (praktická geometrie, situační kreslení) asistent a suplent prof. Christiana Dopplera na báňské akademii ve Štiavnicích. V Brně byl od roku 1849-1851, pak přešel do Prahy jako profesor elementární matematiky a praktické geometrie na pražskou polytechniku.



rytíř Karel Kořistka

(*1825 Březová n. Svitavou., Praha †1906)

Ředitelem učiliště se stal prof. Schindler (ten česky neuměl a češtině nefandil. Prohlásil: „*Morava nemá ještě písemného jazyka ani literatury a proto neví, které z nářečí by se nejlépe hodilo jako vyučovací jazyk, zda hanácké nebo slovácké či valašské*“). Jazyk český se postupně vyučoval jen nepovinně asi jako francouzská nebo italská gramatika. To vyvolalo nespokojenost nejen na škole, ale zejména v české veřejnosti. Postupně se však na škole vyučovalo pouze německy.

V prvním roce studovalo na technickém učilišti 250 studentů, ve druhém roce 391. Od roku 1850 do 1875 studovalo v Brně celkem 1439 posluchačů (podle zemí monarchie)

Morava	1048	Halič	30	Ostatní	10
Čechy	190	Štýrsko	10	Cizina	10
Slezsko	59	Bukovina	6	- Německo	7
Dolní Rakousko	38	Korutany	4	- Rusko	2
Uhry	33	Chorvatsko	1	- Dánsko	1

V roce 1853 bylo na technických školách monarchie posluchačů podle národností:

Škola	Posluchačů	Němci	Češi	Maďaři	Poláci	Italové
Vídeňský polytechnický institut	1732	773	220	246	61	28
Pražský polytechnický institut	805	262	529	1	8	1
Krakovská akademie	428	4	-	-	401	-
Brněnské technické učiliště	343	204	139	-	-	-
Pešťská průmyslová škola	251	129	14	96	1	-
Lvovský technický institut	223	98	4	2	97	-
Terstská akademie	221	36	-	-	-	163
Štýrskohradecké Joanneum	171	131	2	3	2	3

Vznik německé techniky – 1873

(Die Technische Hochschule in Brunn)

Reorganizace Rakouského technického školství podle návrhů prof. Kořistky:

- Pražská polytechnika 1865, - Vídeňská polytechnika 1866, v Brně reorganizace přerušena také z důvodů rakousko-pruské války a nevyjasněného financování
- Vysokou školou se stala v roce 1873, Vídeň (1872), Graz (1873), Praha (1874).

Profesoři „praktické geometrie, geodézie,“

- Karel Kořistka (1849 – 1851)
- Anton Winkler (1853 – 1859)
- Gustav Niessl (1859 – 1907)
- **Hans Löschner** (1907 – 1939)
- Friedrich Bastl (1926 – 1939)
- Johann Koppmair (1940 – 1945)

Rok	Počet studentů
1873	180
1887	100
1899	352

V r. 1899: profesorů 22, docentů 15

V roce 1896 otevřen dvouletý kurz pro katastrální geometry



Budova německé techniky – otevřena 1860

Při vzniku Československa:

Čechů 6,747 mil., Němců 3,124 mil,
 Slováků 2,014 mil., Maďarů 745 tisíc,
 Rusínů 462 tisíc, Židů 181 tisíc, Poláků 76 tisíc.

Počet obyvatel Brna

rychle rostl, do roku

1850 - 24 000

r. 1850 - 49 500

r. 1869 - 73 700

r. 1880 - 82 600

r. 1890 - 94 400

r. 1900 - 109 300





Besední dům
otevřen v dubnu 1873



Friedrich Wannieck
(*1838 Brno, Merano †1919)

Továrna Vaňkovka
založena 1865

- cukrovarnické stroje
- parní stroje
- parní kotle
- turbíny
- slévárna



Galerie Vaňkovka
obchodní centrum
otevřeno 2005



Deutsches Haus (Německý dům)
otevřen v květnu 1891

Z petice Universitní rady Říšské radě (1898)

Jaké možnosti má obyvatelstvo Moravy a Slezska studovat česky?

moravští Češi	1 590 000
moravští Němci	664 000
slezští Češi	129 000

Vznik české techniky – 1899

(c. k. česká vysoká škola technická v Brně)

Boj o zřízení druhé české university v Brně
a druhé české techniky v Brně

Vznikla dekretem císaře Františka Josefa I.

19. září 1899

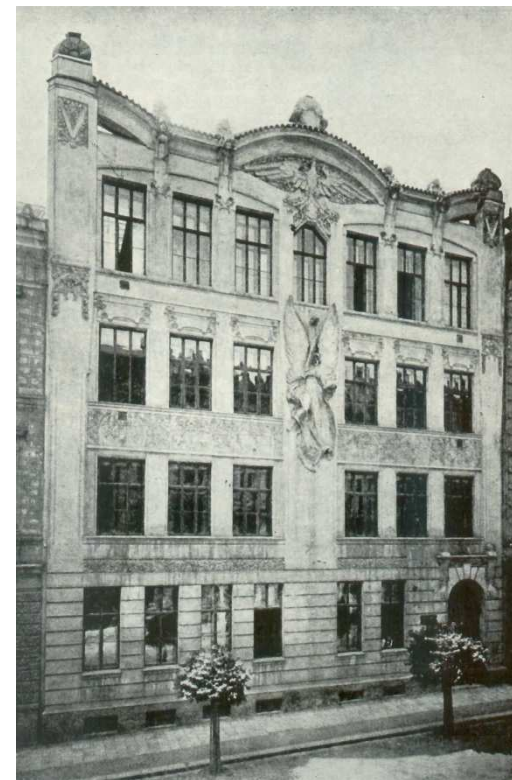
spolu se jmenování prvních 4 profesorů

Zahájení výuky 3. listopadu 1899



Prof. PhDr. Antonín Rezek
(1853 – 1909)

- prof. A. Rezek byl sekční šéf na Ministerstvu kultu a vyučování,
- v rozpočtu 100 000 zlatých,
- hledání pozemku nebo pronájmu vhodné budovy,
- utajená jednání v Adamově,
- podpis císaře a pád vlády,
- pozitivní i negativní úloha tehdejšího tisku.



První sídlo školy budova Vesny
(ženský vzdělávací spolek)
Augustiánská ul.

První 4 profesoři na české technice v Brně

- **Karel Zahradník** (matematika, první rektor), Jan Sobotka (deskriptivní geometrie), Jaroslav J. Jahn (mineralogie a geologie), Hanuš Schwaiger (kreslení od ruky).

Od r. 1899 První obor: Stavební inženýrství

Od r. 1900 Dvouletý Kurz pro vzdělávání zeměměřičů a obor Strojní inženýrství

V r. 1900 zřízena **Stolice nižší a vyšší geodézie**, přednostou byl jmenován prof. Ing. **Josef Líčka** (prof. vyšší geodézie v Praze), zemřel v roce 1909.

Po něm se stal přednostou Ing. Dr. **Augustin Semerád** (absolvent techniky v Praze), pracoviště řídil od roku 1909 až do roku 1948 (mimo 1939-1945), pak odešel do důchodu.

V roce 1921 byla zřízena **II. stolice nižší a vyšší geodézie**.

Její přednostou se stal **Dr. Bohumil Kladivo** a vedl ji až do roku 1939. Zemřel 1943.

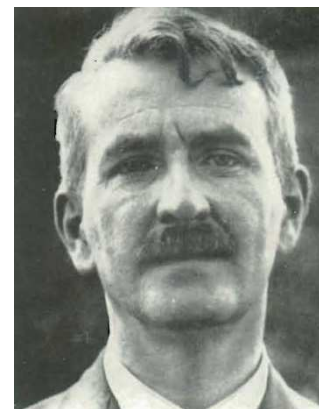
V roce 1927 bylo studium zeměměřictví prodlouženo na 3 roky - druhá státní zkouška.



Josef Líčka
(1852 – 1909)



Augustin Semerád
(1878 – 1962)



Bohumil Kladivo
(1886 – 1943)

Otevření nových budov

na Veverské třídě (nyní Veveří ul.) v roce 1911



Česká technika (cca 20. léta. 20. století)

ZEMĚMĚŘIČSKÝ VĚSTNÍK

ČASOPIS SPOLKU ČESKÝCH GEOMETRŮ

VYDÁVÁ
Dr. A. SEMERÁD,

PROFESOR ČESKÉ VYSOKÉ ŠKOLY TECHNICKÉ FRANTIŠKA JOSEFA V BRNĚ.

I.SVAZEK. - ROČNÍK 1913.



BRNO 1913.
NÁKLADEM SPOLKU ČESKÝCH GEOMETRŮ V PRAZE.
TISKEM ROLNICKÉ TISKÁRNY V BRNĚ.

ROČNÍK I. V BRNĚ, 1. března 1913. ČÍSLO 1.

ZEMĚMĚŘIČSKÝ VĚSTNÍK

ČASOPIS SPOLKU ČESKÝCH GEOMETRŮ.

Program a účel časopisu.

Spolek českých zeměměřičů za hlavní bod svého programu vztýčil povznesení stavu zeměměřičského se stanoviska duševního a dále v důsledcích toho se stanoviska společenského i hmotného.

Jest tu otázka vzdělání vysokoškolského, otázka rovnocennosti geometra s jiným akademickým technikem, technické povznesení státních geometrů, zastoupení civilních geometrů v inženýrských komorách, služební pragmatika státních, autonomních, železničních a jiných kategorií geometrů, ochrana práv civilních geometrů, různá zařízení svépomocná pro geometry a p.

Zprávy spolkové.

Ustavující valné shromáždění Spolku českých geometrů konalo se dne 8. prosince 1912 o 10. hod. dopol. v budově české techniky v Praze.

Ze stěžejních bodů, k řešení se předkládajících, lze uvést následující:

1. V y b u d o v á n í s t u d i a z e m ě m ě ř i č s k é h o s o h l e d e m na novodobé požadavky, jež se na zeměměřiče v rozsáhlé jeho působnosti kladou a s ohledem na ucelenost i akademickou vyspělost, kterou vzhledem ku zodpovědnému postavení společenskému nutně potřebuje. To rozhodně nedá se docílití provisorním učebním kursem, jak děje se dosud.

Při tom jest se starati o umožnění zdárné přípravy kandidátů p o s t u d i u š k o l s k é m pro civilní službu praktickou autorisační, jak toho rozsáhlé jich pole působnosti žádá.

4. Z a j i š t ě n í s o u k r o m ý c h p r a c í g e o m e t r i c k ý c h a u t o r i s o v a n ý m g e o m e t r ů m, striktní vyznačení jich práv a zamezení, obcházení zásadní usnesení a poškozovati nejen stav, ale i veřejnost působením neschopných činitelů.

Doba jest příliš vážná, nežli by jako dosud jednotlivci, aneb jednotlivé kategorie odděleně, a co horšího, p r o t i s o b ě pracovaly, svoje práce a čest vzájemně znehodnocovaly v domnění okamžitého zisku pro jednotlivce. V této době silné konkurence na tržišti veřejném utrpí jednotlivci a úpí celý stav, že musil by dočkati se rozkladu a znehodnocení jména českého geometra, jež velkými pracovníky k lesku bylo původně povzneseno. — Celá řada otázek stavovských

Čestné doktoráty: doktor honoris causa - dr. h. c. od 1899 do 1951

Za více jak 50 let celkem uděleno 16 doktorátů, např.:

- *JUDr. Václav Robert hrabě z Kounic* (titul udělen v roce 1909),
- *Ing. Otakar Trnka* (1913) – ředitel rakouské státní dráhy,
- *Ing. Josef Donát* (1919) – konstruktér a zakladatel el. Průmyslu,
- *Prof. PhDr. Tomáš Garrigue Masaryk* (1926) – prezident republiky,
- *Prof. JUDr. Edvard Beneš* (1937) – prezident republiky,
- *Ing. Nikola Tesla* (1937) – proslulý vynálezce v oboru elektřiny,
- *Karel Loevenstein* (1937) – ředitel Škodových závodů v Plzni,
- *Jan Antonín Baťa* (1938) – podnikatel a majitel Baťových závodů,
a další.

Jedním z nich:

- ***Charles Lallemand*** (1927) – zakladatel a prezident Mezinárodní unie geodetické a geofyzikální, významný francouzský geodet.



(1857 – 1938)

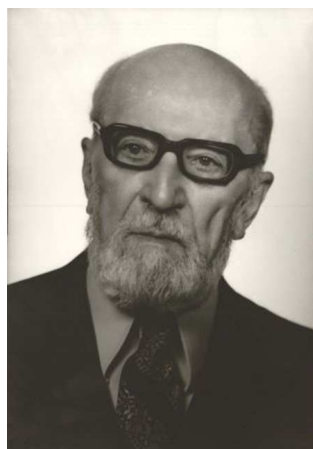
Období 1945 – 1951

Po válce zrušena německá technika a začala obnova výuky i výukových prostor školy.
Studium zeměměřictví v roce 1945 prodlouženo na 4 roky.

Ústav „nižší geodézie“ vedl prof. Semerád, po něm prof. Ing. Dr. **Antonín Štván**.
Ústav „vyšší geodézie“, Ing. Dr. **Josef Böhm**.



(1892 – 1967)



(1907 – 1993)

Nový zákon o vysokých školách z 18. května 1950 zřizuje na školách fakulty, katedry a vědecké rady.

Vládní nařízení z 27. června 1950 zrušilo studium zeměměřictví v Praze a soustředí je do Brna.

Ve školním roce 1950/51 již bylo v Brně **5 „zeměměřických“ kateder:**
Nižší geodézie (Dr. Bedřich Chrastil), **Vyšší geodézie** (prof. Josef Böhm), **Praktická geometrie** (prof. Antonín Štván), **Geodetická astronomie a geofyzika** (prof. Jaroslav Procházka), **Fotogrammetrie a topografie** (doc. Adolf Ficker).

Vznik Vojenské technické akademie a Vysoké školy stavitelství - 1951

- v červnu 1951 jak první krok nové Správy vojenského školství MNO je reorganizace vojenského vysokého školství.
- 4. července 1951 politický sekretariát ÚV KSČ rozhodl o navržených změnách, bylo uloženo zřídit Vysokou vojenskou technickou školu (VVŠT) v Brně a k 1. říjnu 1951 převzít VŠT dra E. Beneše a zahájit výuku.
- 15. července 1951 byla rozkazem prezidenta republiky zřízena **Vojenská technická akademie v Brně (VTA)** o šesti fakultách (dělostřelecká, tanková, letecká, ženijní, spojovací a chemická). Jejím velitelem se stal armádní generál **Bohumír Lomský**.
- Z většiny zeměměřických kateder na VŠT vznikla na ženijní fakultě VTA **katedra topografie a geodesie**. Jejím náčelníkem se stal prof. **Josef Böhm** (do r. 1953). Na VTA přešli z VŠT i další učitelé (J. Procházka, A. Ficker, B. Chrastil, I. Jakubka, V. Krátký, M. Cimbálník, J. Fixel, L. Lauerman a Z. Nevosád). Nově byl přijat plk. Dr. Ing. Josef Vykutil, který se stal zástupcem náčelníka katedry.
- 2. října 1951 byla vládním nařízením zřízena v Brně **Vysoká škola stavitelství (VŠS)** se dvěma fakultami (inženýrského stavitelství, architektury a pozemního stavitelství). Samostatný **obor zeměměřictví byl na této škole zrušen**, vznikla **katedra geodézie a fyziky**, kterou vedl prof. Štván, která zajišťovala výuku pro stavební inženýrství a další obory. V Praze byla samozřejmě výuka zeměměřictví obnovena.

Vznik vysokého učení technického v roce 1956 a obnovení studia Geodézie a kartografie na VUT v Brně v roce 1969

- Požadavky a potřeby národního hospodářství na Moravě na vysokoškolsky vzdělané technické odborníky si vyžádala zřízení šířeji pojaté technické vysoké školy.

K 1. 9. 1956 je Usnesením vlády zřízeno **Vysoké učení technické v Brně** se třemi fakultami (inženýrského stavitelství, architektury a pozemního stavitelství, energetiky). Fakulta energetiky měla oddělení strojní a oddělení elektrotechniky. Rektorem je jmenován prof. Ing. **Vilibald Bezdíček**, odborník ve vodním hospodářství.

- Požadavky a potřeby národního hospodářství na Moravě na vysokoškolsky vzdělané zeměměřické odborníky si vyžádalo obnovení studia Geodézie a kartografie v Brně.

Ve školním roce 1969/1970 bylo zahájeno pětileté inženýrské studium GaK

Velkou zásluhu na obnovení studia má především vedoucí katedry a pozdější děkan fakulty prof. Ing. Matěj Pokora a zřejmě též prof. Bezdíček, který byl ministr školství

2019 tak slavilo VUT nejen 120. let svého vzniku (lépe 170 let), ale také

50 let obnoveného studia Geodézie a kartografie.

Vývoj standardní délky studia zeměměřictví na české technice v Brně

1900 – dvouletý kurz

1927 – tříleté studium s druhou státní zkouškou

1945 – čtyřleté studium

1969 – pětileté studium

1979 – čtyřleté studium

1990 – pětileté studium

2004 – strukturované studium (3+2)

- 3 roky bakalářské studium,

- 2 roky navazující magisterské studium

a 3 roky doktorské studium, od roku 2020 4 roky



Areál stavební fakulty na Barvičově ul.
(1956 – 1992), poté navrácen církvi

Současný areál Fakulty stavební,
který převzala v roce 1951
Vojenská technická akademie
a v roce 1992 jej navrátila VUT



Současné VUT v Brně

8 fakult:

- Fakulta stavební
- Fakulta strojního inženýrství
- Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií
- Fakulta architektury
- Fakulta chemická
- Fakulta podnikatelská
- Fakulta výtvarných umění
- Fakulta informačních technologií

Fakulta stavební:

- Nejstarší fakulta (120 let od založení v roce 1899)
- Největší fakulta (4 300 studentů)

Na VUT studuje asi 19 500 studentů

Počty absolventů GaK

rok	Bc.	Mgr.	Ph.D.	Celkem
2009	41	39	2	82
2010	40	52	2	94
2011	65	36	2	103
2012	56	22	0	78
2013	44	41	1	86
2014	37	42	2	81
2015	40	12	2	54
2016	31	22	1	54
2017	22	22	1	45
2018	27	23	2	52
2019	17	13	1	31

Geopárty

každoroční společenská akce pořádaná studenty oboru GaK...



29.1.2020



Děkujeme za pozornost